

Az illegális gyémántkereskedelem

Balogh László

A gyémántok és a háborúk kapcsolata nem új jelenség. Az 1970-es és 80-as években a sierra leone-i gyémántmezőkön tevékenykedő libanoni kereskedők és csempészek támogatták a libanoni polgárháború küzdő feleit. Akkoriban ez a gyémántszakmán kívül nem keltett különösebb feltűnést. Ahogy az sem keltett nyomban felháborodást – még az utóbb bekövetkező mészárlások ellenére sem –, hogy a kilencvenes évek elején Jonas Savimbi¹, az angolai felkelők 2002-ben meggyilkolt vezére lett a nyers drágakövek egyik fő szállítója. Ekkor esett meg, hogy az angolai kormánnyal 1992-ben kezdeményezett béketárgyalások zátonyra futottak és Savimbi a gyémántban gazdag Cuango-völgyben található gyémánt lelőhelyek felé vezényelte az UNITA-t², így akár négy milliárd dollár értékű drágakövhöz juthatott. Ezekben a harcokban bombázták rommá Kuitót is.

Sierra Leonében az első gyémántot 1930-ban találták, a jelentős volumenű gyémánt kitermelés 1935-ben kezdődött meg. A sierra leone-i termelés jellegzetessége, hogy nagy számban található nagyon jó, drágakő minőségű gyémánt. Az ország „sztárját”, a 969 karátos gyémántot a Koidu övezetben fedezték fel. 1937-re már évi egymillió karátot bányásztak, s 1960-ban az éves termelés a kétmillió karátot is elérte. 1930-tól 1998-ig megközelítőleg 55 millió karátot nyertek ki hivatalosan a nyugat-afrikai országban. 270 amerikai dollárral számolva karátonként 1996-ban a gyémántokból származó összeg 15 milliárd amerikai dollárra rúgott. 1935-ben a gyarmati hatóságok a De Beers` Sierra Leone Selection Trusttal (SLST) egy olyan megállapodást kötöttek, melynek értelmében a vállalat 99 évre előre megkapta az ország majdnem egész területére vonatkozó bányászati jogokat. Ettől függetlenül 1956-ra mintegy 75.000 illegális bányász tartózkodott Kono-övezetben, a gyémántlelőhelyek

¹ Jonas Savimbi az UNITA vezére, az Angolában dúló polgárháború egyik felelőse, megfordult mind a három szervezetben amely részt vett a polgárháborúban. Kezdetben a Angola Felszabadításának Népi Front (FNLA) tagja, ezután 1964-től az Angolai Népi Felszabadítási Mozgalom (MPLA) soraiban tevékenykedik, de ezt a szervezetet hamar elhagyja, és megalapítja saját mozgalmát Szövetség Angola Teljes Függetlenségéért néven (UNITA).

² 1966-ban Savimbi által megszervezett, Nemzeti Szövetség Angola Teljes Függetlenségéért mozgalom, amely kezdetben az Amerikai Egyesült Államok, és a Dél-Afrikai Köztársaság támogatását élvezte, valamint gerilláinak kiképzésében Mao Ce-Tung Kínája is segítséget nyújtott.

szívében, amely azt jelzi, hogy a rend és a jog nem okoz különösebb akadályt számukra a drágakövek csempészetében. A vevők és a csempészek főleg libanoni kereskedők voltak. Mivel Kono és Freetown között az 1950-es évek elején biztonságossá vált a szállítás, a libanoni csempészek a köveket Libériába vitték. Monroviában ekkor „gyémánt-boom” volt, ezért az antwerpeni és az izraeli gyémántkereskedők irodájukat Libériába helyezték át. A De Beers³ 1954-ben Monroviában vásárolt egy irodát, hogy közvetlenül az ellenőrzése alatt tudja tartani a kereskedelmet. 1955-ben a gyarmati hatóság felszámolta az holland vállalat országos monopolhelyzetét, bezáratta Yengema és Tongó mezőit.

1956-ban az összes kiadott engedély magában foglalta, hogy helyi lakosok is bányászhatnak. Ezek az engedélyek kenőpénzért főleg olyan libanoni származású kereskedők kezébe kerültek, akik már a századforduló idején letelepedtek Sierra Leonéba. 1968-ban, a függetlenné válás után hat évvel Siaka Stevens kerül a hatalomra. A populista miniszterelnök a gyémántokat és a De Beers jelenlétét rövid idő alatt politikai célokra használta fel, felbátorítva ezzel az illegális bányászokat. Stevens félig-meddig bűnözői tevékenységekkel maga is belekeveredett az illegális gyémánt üzletbe. 1971-ben megalapította a National Diamond Mining Companyt (NDMC), amely átalakította a De Beers-t. A továbbiakban így minden lényeges döntés a miniszterelnöktől, és annak tanácsadójától, a libanoni Jamil Mohammed üzletembertől származott. Az 1970-ben több mint kétmillió karát exportálása 1980-ban 5.950.000 karátra emelkedett. 1984-ben az SLST a fennmaradó részesedését a Jamil ellenőrzése alatt álló Precious Metals Mining Company-nak (PMMC) adta el. 1985-ben Stevens megbukott, s Joseph Momoh lett az ország elnöke, akit Jamil tartott sakkban hatalmas vagyonából kifolyólag. A hetvenes évek végétől a kilencvenes évek elejéig a libanoni polgárháború hatásai „tükröződtek” Sierra Leonéban. Számos libanoni milícia húzott hasznot sierra leone-ban élő honfitársaik pénzügyi támogatásából és az ország gyémántjai mindegyik frakció számára fontos informális adóbázisnak bizonyultak. Miután 1987-ben Jamil kénytelen volt elmenekülni az országból, a gyémántokhoz vezető út nyitva állt olyan izraeli „befektetők” előtt, akik orosz és amerikai bűnöző családokkal álltak szoros kapcsolatban, illetve szerződéses viszonyt tartottak fenn az antwerpeni és amszterdami gyémántkereskedésekkel.

³Dél-afrikai gyémántkereskedelemmel foglalkozó cég. A De Beers a nyersgyémántok piacának 60-70 százalékát birtokolja, és a gyémántár fölötti gondnokságot 1930-ban vállalta önkéntesen.

A Foday Sankoh⁴ által irányított Forradalmi Egység Front (RUF)⁵ lázadói 1991-ben kirobbantották a polgárháborút. A gerillatámadások kivitelezéséhez a kilátástalan szociális helyzetben lévő fiatalokban találta meg a partnereit. A szegényebb régiókban élő kamaszok kilátástalan, nagyon rossz szociális körülmények között élnek, s a RUF-hoz való csatlakozás hízelgő karrierlehetőség volt és az még a mai napig is a számukra. A lázadók között a szegény fiatalok húst ehetnek, saját fegyverük lehet, és végeredményben szabadon garázdálkodhatnak.

1. ábra A RUF mészárlása

A túlnyomórészt nincstelen fiatalokból álló RUF lázadói a jobb élet reményében harcoltak. Ezeket a katonákat Sankoh tökéletesen fel tudta használni saját céljaihoz. A harc ugyanis a gazdag gyémántlelőhelyekért folyt valójában. Ezeknek a gyémántbányáknak a jövedelméből Sankoh fent tudja tartani hadseregét és biztosítani tudja hatalmát a megszállt területek fölött. A polgárháború következtében 1992 áprilisában Momoh elnök lemondásra kényszerül, Valentin Strasser katonai kormány alakíthatott. Libéria a RUF elsősorú pénzügyi támogatója lett, cserében pedig a Sierra Leonéból kicsempészett gyémántokkal kereskedhetett. A kilencvenes évek végére Libéria a gyémántokkal kapcsolatos bűncselekmények legfőbb központjává vált, a jól prosperáló üzletet összekapcsolta az Afrikára kiterjedő fegyver-és drogereskedelemmel. Libéria nemzetközi szakértők véleménye

⁴ Foday Sankoh a sierra leonei konfliktus fő felelőseként tarják számon. Az általa létrehozott és vezetett RUF gerillaszervezet parancsnoka. Az 1980-as évek elején kezdte el megszervezni a RUF-ot. Körülbelül egy évtizeddel később, mikor elérkezettnek látta az időt, a RUF-fal kirobbantotta a sierra leonei polgárháborút. A RUF jelenlegi parancsnoka.

⁵ A 20-30 ezer főre taksált RUF fő taktikája a rajtaütésszerű, gyors gerillatámadásokon alapul. A lázadók többsége fiatal, nem ritka közöttük a mindössze 9-10 éves (!) harcos sem. A RUF toborzása brutális: a gyermekeket sokszor azzal kényszerítik katonáskodásra, hogy lemészárolják a szüleiket és a falu főnökét, így az árváknak megszűnik minden kapcsolatuk egykori otthonukkal. A kisgyermeket gyakran alkoholos és kábítószeres állapotban küldik bevetésekre. A különféle bódító szerek hatása alatt a rituális kannibalizmus sem ritka jelenség. A lázadók az általuk elfoglalt területek falvainak lakosait terrorizálják: ismert katonai stratégiájuk, hogy harc közben ártatlan gyermekeket és nőket használnak élő pajzsként. A RUF egyik jellegzetes „harcmodora”, hogy a megszállt települések civil lakosainak végtagjait amputálja, rosszabb esetben pedig lemészárolja őket. Asszonyait, gyermekeit a lázadók megerőszakolják, házaikat pusztá szórakozásból felégetik. Az ENSZ-szakértők szerint a sokszor kamasz fiatalok által elkövetett bűncselekmények jóval brutálisabbak, mint a világ bármely más konfliktusainál előforduló cselekmények.

szerint termeléséhez képest hatszor több nyersgyémántot adott el. A RUF számára Libéria egyben a gyémántok szabad útja is lett. Nem csoda, hogy a szervezet ugyanannyi energiát fektet a gyémánt bányászatába, mint a fegyveres küzdelembe: amíg 1996-ban 15.000, addig 1998-ban már két és fél millió karát gyémántot adott el Belgiumnak! Tehát Sierra Leone-t sem kerülte el a polgárháború, ebben a kegyetlen vérengzésben is szerepet játszottak a gyémántok. A világon folyó gyémántkereskedelem árnyoldalaira igazából ekkor vetődött a fény, az 1990-es évek közepétől a sierra leone-i Sankoh által irányított RUF elnevezésű gerillacsoport birtokába jutott az értékes gyémántlelőhelyek fölötti befolyás. 1999-ig több tízmillió dollár értékű drágakövet csempészték ki az országból. Ezzel a pénzzel tudták fenntartani illegitim, és illegális hatalmukat a területek fölött. A RUF fegyveresei terrorizálták a lakosságot, rendszeresen előfordult, hogy elrettentésül minden indok nélkül levágták az emberek végtagjait megtorlásképpen, mert megtagadták a munkát, vagy katonáskodást. A milíciák kegyetlenkedései jelentős több menekült hullámot gerjesztett a szomszédos országok felé. A legnagyobb probléma azonban abból adódott, hogy Libéria és Guinea is belső konfliktusoktól volt terhelt. A sierra leone-i gyémántokra többnyire a nyugati világból jelentkeztek vásárlók. Példának okáért a De Beers dél-afrikai cég a Savimbitől felvásárolt gyémántokkal tudta megakadályozni, hogy túlkínálat alakuljon ki a gyémántpiacon, és ezáltal csökkenjen a drágakő ára.

Végül Washington is megelégtelt a nyugat-afrikai térségben elharapózó erőszakhullámmal. Miután az amerikai kormány is meggyőződött arról, hogy a térség instabilitása nagymértékben – az általuk addig támogatott, később megtűrt – Jonas Savimbinak köszönhető, az USA is hajlandó volt nyomást gyakorolni az UNITA vezérére. Az afrikai kontinens más konfliktusos régiójában ritkán tapasztalható „amerikai figyelem” annak volt köszönhető, hogy Washington számára stratégiaileg fontossá vált Angola, ugyanis olajszükségletének 8%-át (2004-ben már 14%-ot) ebből az országból szerezte be. A luandai kormány véleményével hasonlóan az amerikai kormánytanácsos, John Prendergast is egyetértett azzal, hogy véget kell vetni az olyan diplomáciai megoldások keresésének, amellyel Savimbi csak időt nyerhetett. A legjelentősebb amerikai lépésnek az bizonyult, amikor már az USA kezdett nyomást gyakorolni az ENSZ-re annak érdekében, hogy a világszervezet alkalmazza hatékonyabban az UNITA ellen bevezetett, a gyémántok eladását tiltó szankciót. 1999. október 4-én az UNITA elleni szankcióbizottság elnöke, a kanadai Robert Fowler bemutatta részletes akciótervét, mellyel megállítható lenne a milícia gyémántkereskedelme, s befagyaszthatóak a gerillák egyéb pénzszerzési lehetőségei. Ebből az alkalomból a világ egyik legnagyobb gyémántkereskedő cége, a dél-afrikai De Beers is

„csatlakozott” az ENSZ-szankcióhoz, sőt november elején a belga Anvers gyémántkereskedés is hasonlóképpen döntött. Az UNITA számára mind a De Beers, mind az Anvers döntése érvágásnak bizonyult, hiszen újabb piacok után kellett néznie. December 13-án az ENSZ Biztonsági Tanácsa felhívta a nemzetközi közösségek figyelmét arra, hogy az angolai polgárháború mielőbbi befejeződése érdekében tartsák be az ENSZ által kirótt szankciókat, amelyek a kampányhoz Nagy-Britannia külön is csatlakozott. Peter Hain brit Európa-ügyi államminiszter november 20-i nyilatkozatában elismerte országa, és a nemzetközi közösségek felelősségét az angolai konfliktus kapcsán. Hain elmondta, hogy 1995-ben Bailundoban tett látogatása során Savimbit kötelezték leghatásosabbnak bizonyultak Savimbi tevékenységének korlátozására. A Savimbi-ellenes a lusakai egyezmény betartására. „*De Savimbi hazudott, ahogy mindig is*” - nyilatkozta Hain. A Bank of England az ENSZ felhívásának eleget téve befagyasztotta az UNITA számláit. Az addig készségesen fegyvereket szállító Ukrajna kormánya pedig hivatalosan bejelentette, hogy több harci eszközt nem ad el Savimbi gerilláinak. Úgyszintén a szankciók alkalmazásáról tett ígéretet Richard Holbrooke Luandába tett látogatása során, s biztosította az angolai kormányt arról, hogy az Egyesült Államok számára prioritást élvez az angolai konfliktus rendezése. Ez azért volt elsődleges szempont, mert 2000. január 1-től az Egyesült Államok vette át az elnökséget az ENSZ Biztonsági Tanácsában. Meg kell azonban jegyezni, hogy az Egyesült Államok Savimbi-ellenes politikája nem jelenti azt, hogy az amerikaiak feltétel nélkül támogatnák az emberi jogok védelmének területén nem éppen jeleskedő Luandát.

Mindezek ellenére az USA csak 2003 elejétől kezdeményezte vásárlási tilalom kiterjesztését az afrikai polgárháborús gyémántokra. Az amerikai képviselőház jóváhagyta azt a törvénytervezetet, amelynek alapján az Egyesült Államokban is tilos lesz olyan gyémántokkal kereskedni, amelyek afrikai országok polgárháborúinak finanszírozására szolgálnak. Korábban az al-Kaida terrorszervezetet is azzal vádolták, hogy gyémántokat vásárolt egyes polgárháború sújtotta afrikai államoktól. A szóban forgó gyémántok kereskedelmének megakadályozására 2005-ben született egy nemzetközi egyezmény; a washingtoni szavazás nyomán az Egyesült Államok ezt erősítette meg és ehhez csatlakozik. Az ENSZ által elindított, úgynevezett Kimberley-folyamat keretében 2003-ban három tucat ország vállalta, hogy véget vet a háborús övezetekből származó nyersgyémántokkal folyó fekete kereskedelemnek, mégpedig az adásvétel tárgyát képező anyag pontos nyomon követésével és dokumentálásával. A tervezetet 419-2 arányban hagyták jóvá, és várhatóan elfogadja a szenátus, illetve aláírja az amerikai elnök is. A világ gyémántvásárlásából az Egyesült Államok 65-70%-kal részesedik.

Becslések szerint a világ gyémántkereskedelmének mintegy négy százaléka kapcsolódik véres belviszályokhoz. Egyebek között Sierra Leonében és Angolában tartanak számon olyan konfliktusokat, amelyek szinte bizonyosan a gyémántkereskedelemhez is kötődnek. Több államban rabszolgamunkára kényszerített emberekkel bányásztatják a drágakövet, amelyek ellenértékéből aztán fegyvereket vesznek, és katonai akciókat finanszíroznak. Az amerikai képviselőházban azzal érveltek, hogy a törvénytelen gyémántkereskedelem megakadályozásával sikerülhet akadályokat gördíteni a nemzetközi terrorizmus finanszírozásának útjába is. Korábban a 2001. szeptember 11-i merényletek elkövetéséért felelős al-Kaida terrorista szervezetet is kapcsolatba hozták illegális afrikai gyémántkereskedelemmel. A BBC információi szerint 1998-ban, a kenyai és a tanzániai amerikai nagykövetségek elleni robbantásos merényletek idején az al-Kaida gyémántba fektette pénzállományának jelentős részét, így lehetetlenné téve a szervezet és támogatói bankszámláinak befagyasztását. A törzsi népeket támogató Survival International (SI) londoni székhelyű emberjogi szervezet szerint azonban háborús gyémántoknak lehet tekinteni a Botswana egyes részein bányászott drágaköveket is, mivel kitermelésükhöz el kellett üzni földjükről a brit protektorátus idején az 1961-ben létrehozott, 50 ezer négyzetkilométernyi Kalahári Központi Vadrezervátum területéről az ott élő busmanokat (ahogyan magukat hívják: szanokat). Az őslakosok emiatt pert is indítottak, amelyben ugyancsak decemberben várható a botswanai legfelsőbb bíróság ítélete. A De Beers szóvivője ugyanakkor „gyalázatosnak” nevezte, hogy a botswanai gyémántokat „véresnek” akarják minősíteni, a dél-afrikai állam kormányzóvivője pedig tagadta, hogy a busmanok hányattatásainak köze lenne a drágakő-kitermeléshez. Elsősorban a civilizációs hatások következtében, „önként” távozott a Kalaháriból két és fél ezer szan - mondta. Botswanában azt sem győzik hangoztatni, hogy a gyémántbányászat és feldolgozás éves szinten 3,2 milliárd dolláros bevételt hoz az országnak. Vagyis az exportbevételek háromnegyedét teszi ki, és harmadát adja a bruttó hazai terméknek, amely jórészt ennek – közvetve és közvetlenül – a munkavállalók mintegy negyedét foglalkoztató ágazatnak köszönhetően nőtt az utóbbi negyven évben egy főre vetítve évi 70 dollárról 9 ezerre. A világpiacot vezető dél-afrikai De Beers például – a The Guardian londoni napilap értesülése szerint – mintegy 15 millió dollárt szán erre a célra. Azt akarják bebizonyítani, hogy a gyémántokhoz már nem tapad vér, és ez a vád már a múlté. Az 1990-es évek végén a világpiacra került gyémántok mintegy négy százaléka valóban olyan afrikai régiókból származott, ahol kíméletlen polgárháborúk dúltak, mára azonban ezek aránya egy százalék alá esett – hangoztatják az ágazat képviselői, idézve a hivatalos kimutatást, amely szerint az Afrikából kikerülő, évi mintegy 8,5 milliárd dollár

értékű gyémánt 0,2 százalékát teszik ki a „véres” drágakövek. „Az ipar, a kormányok és a nem kormányzati szervezetek sokat tettek a probléma orvoslásáért” - mondta a WDC⁶ elnöke, Eli Izhakoff az úgynevezett Kimberley-folyamatra utalva. Az ékkőbányászatban és kereskedelemben érdekelt országok ugyanis – miután a dél-afrikai Kimberley városában erről döntést hoztak – 2000 óta igyekeznek úgy kiszorítani a piacról az illegális gyémántokat, hogy nyomon követhetővé teszik a drágakövek útját a bányától a csiszolóüzemen át az üzletig. Ennek érdekében 2003-tól szigorú rendszert léptettek életbe, amelyhez máig 69 ország csatlakozott. Erőfeszítéseiknek, és annak köszönhetően, hogy sikerült valamelyest megfékezni az afrikai konfliktusokat, „véres” gyémántok ma már legfeljebb a polgárháború következtében még megosztott Elefántcsontpart lázadók kezén lévő területéről kerülhetnek a nemzetközi forgalomba – állítja a WDC. A szervezet az öröndetes fejleményt reklámokban is közhírré tette a legnagyobb amerikai és európai napilapok, például a The New York Times, a Los Angeles Times vagy a Financial Times oldalain.

Ezek után lássuk milyen intézkedéseket tartalmaz a Kimberley-folyamat; Az Európai Tanács 2368/2002/EK rendelete (2002. december 20.) a nyers gyémántok nemzetközi kereskedelmében a Kimberley-folyamat tanúsítási rendszere végrehajtásáról az Európai Unió Tanácsa, tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 133. cikkére, és tekintettel a Bizottság javaslatára, mivel:

(1) A sierra leone-i és angolai lázadók mozgalmi, valamint a libériai kormány ellen az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elfogadott szankciók – amelyek bizonyos feltételek mellett tiltják a Libériából, Angolából és Sierra Leonéból származó nyers gyémántok behozatalát – nem voltak képesek megszüntetni sem a konfliktusban szerepet játszó gyémántok beáramlását a törvényes kereskedelembe, sem a konfliktusok folytatódását.

(2) 2001 júniusában tartott göteborgi ülésén az Európai Tanács az erőszakos konfliktusok megelőzésére programot fogadott el, amely többek között meghatározza, hogy a tagállamok és a Bizottság szembeszáll a nagy értékű árucikkek tiltott kereskedelmével, többek között olyan módszerek meghatározásával, amelyekkel felszámolható a kapcsolat a nyers gyémántok és az erőszakos konfliktusok között, és támogatható a Kimberley-folyamat.

⁶ World Diamond Council (Gyémánt Világtanács)

(3) A sierra leone-i nyers gyémántok Közösségbe történő behozataláról szóló, 2002. február 18-i 303/2002/EK tanácsi rendelet [1] bizonyos feltételek fennállása esetén megtiltja a nyers gyémántoknak a Közösségbe történő behozatalát.

(4) Szükséges a már meglévő intézkedések kiegészítése a nyers gyémántok nemzetközi kereskedelmének hatékony ellenőrzésével, hogy megakadályozzák a felkelőket és azok szövetségeseit abban, hogy a legitim kormányok megdöntésére irányuló erőfeszítéseiket a konfliktusban szerepet játszó gyémántok kereskedelméből finanszírozzák. A hatékony ellenőrzés hozzájárul a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához, és védelmet biztosít a nyers gyémántok kiviteléből származó bevétel számára, amely alapvető fontosságú az afrikai termelő országok fejlődése szempontjából.

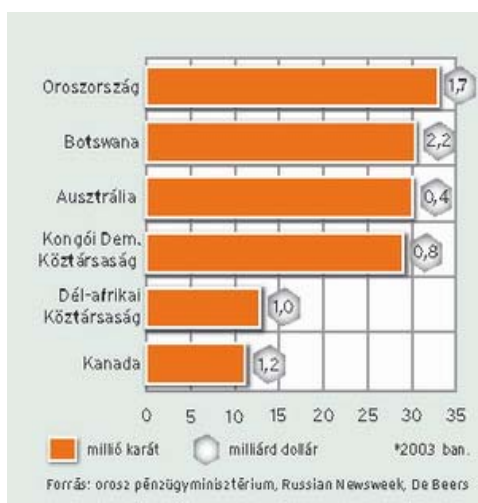
(5) A Közösséget és gyakorlatilag a nyers gyémántok teljes nemzetközi kereskedelmét képviselő termelő és kereskedő országokat, valamint a gyémántipart és a civil társadalom képviselőit összefogó Kimberley-folyamattal kapcsolatos tárgyalásokat ilyen hatékony ellenőrzési rendszer kidolgozása céljából kezdeményezték. A tárgyalások egy tanúsítási rendszer kidolgozásához vezettek.

A Kimberley-folyamat hatása lassan érezhetővé válik. Egyesek elemzők szerint a Sierra Leonéból származó illegális gyémántok aránya harminc százalékkal csökkent. Ugyanakkor a legális gyémántlelőhelyek kimerülőben vannak, a Nyugat- ausztráliai Argyle gyémántbánya már nem tud megfelelő mennyiséget kitermelni. A Kanadában indított kutatások nem hozták meg a kellő eredményt, az északi sarkkör környéki 1990-es évek elején feltárt Diavik és az Ekati bányák óta nem leltek nagyobb mennyiségre, ráadásul ez utóbbi teljesítménye 2004 már 38 százalékkal csökkent. Oroszországban nagy mennyiségű nyersgyémánt tartalékokkal rendelkezik, de ezek jelentéktelen hányada drágakő minőségű gyémánt. A gyémánt piac pedig a majd egy évtizedes pangás után újra megélénkült. A hagyományosnak számító Amerikai Egyesült Államok, Japán és Nyugat-Európa piacai mellett, megjelentek az indiai és kínai piacok. A kereslet tehát nő a nagy gyémántkereskedő vállalatoknak, pedig valahonnan új lelőhelyeket kell szerezni, vagy hogy ki tudják elégíteni a növekvő igényeket!

A gyémántkitermelő országok termelési adatai (x1000 karát):

	2000			2001			2002		
Ország	<u>Drágakő</u>	<u>Ipari gyémánt</u>	<u>Össz.:</u>	<u>Drágakő</u>	<u>Ipari gyémánt</u>	<u>Össz.:</u>	<u>Drágakő</u>	<u>Ipari gyémánt</u>	<u>Össz.:</u>
Angola	5,400	600	6,000	4,653	517	5,170	5,400	600	6,000
Ausztrália	12,014	14,684	26,698	10,700	13,100	23,800	15,100	18,500	33,600
Botswana	19,700	4,950	24,650	20,100	5,060	25,160	21,300	7,100	28,400
Brazília	300	600	900	1,000	—	1,000	700	—	700
Kanada	2,000	N/A	2,000	2,600	—	2,600	3,700	—	3,700
Közép Afrikai Közt.	400	150	550	360	120	480	375	125	500
Kína	230	920	1,150	235	950	1,185	235	955	1,190
Kongó	3,500	14,200	17,500	9,100	9,100	18,200	9,100	9,100	18,200
Elefántcsontpart	200	100	300	210	110	320	160	90	250
Ghána	178	712	880	700	170	870	770	193	963
Guinea	410	140	550	270	90	360	270	100	370
Libéria	120	80	200	100	70	170	120	80	200
Namíbia	1,520	80	1,600	1,490	—	1,490	1,350	—	1,350
Oroszország.	11,600	11,600	23,200	11,600	11,600	23,200	11,500	11,500	23,000
Sierra Leone	450	150	600	450	150	600	450	150	600
Dél-Afrikai Közt.	4,300	6,480	10,780	4,470	6,700	11,770	4,350	6,530	10,880
Tanzánia	35	55	90	302	53	355	182	33	215
Venezuela	60	40	100	85	40	125	15	40	55
Zimbabwe	7	13	20	5	10	15	—	—	—
Egyéb	258	143	401	70	200	270	25	68	93
Összesen	62,600	55,600	118,000	68,500	48,000	117,000	75,200	55,200	130,000

2003-ban a következőképpen alakultak a termelési adatok a fő gyémántkitermelő országokban:

2. ábra, forrás: Heti Világ Gazdaság 2005/ 02. szám

Felhasznált irodalom:

- National Geographic, 2005. február
- <http://konfliktus.index.hu/angola.html>
- <http://konfliktus.index.hu/sierrabody.htm>
- <http://hvg.hu/hvgfriss/2006.41/200641HVGFriss121.aspx>; szerző: Poór Csaba
- <http://hvg.hu/hvgfriss/2005.29/200529HVGFriss92.aspx>
- <http://hvg.hu/hvgfriss/2005.02/200502HVGFriss69.aspx>; szerző: Németh András
- <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R2368:HU:NoT>
- <http://www.diamondregistry.com/world.htm>